

Bruerveiledning for registreringsskjema for ASA-spesialitetene

Bruerveiledningen skal være en hjelp for å fylle ut skjemaet for å registrere seg som utdanningsvirksomhet for spesialitetene allmenn-, samfunns- og arbeidsmedisin. Den gir også en beskrivelse og innføring i viktige begreper i ny spesialistutdanning, som Helsedirektoratet av erfaring vet det kan være spørsmål om.

Helsedirektoratet viser til rundskriv til ny spesialistforskrift som ble iverksatt 1. mars 2019: https://www.regjeringen.no/contentassets/296adc05dbee4ae1a1e015cbea31701e/rundskriv_i2-2019.pdf

En vesentlig del av spesialistutdanningen skal foregå ved en godkjent eller en registrert utdanningsvirksomhet. Kommuner og andre virksomheter som skal utdanne leger i spesialisering (LIS) i allmennmedisin, samfunnsmedisin eller arbeidsmedisin (ASA), må registrere seg som utdanningsvirksomhet.

Utdanningsvirksomheter registreres av Helsedirektoratet etter søknad. Søknaden sendes via Altinn.

Registrert utdanningsvirksomhet

En registrert utdanningsvirksomhet er en kommune som er registrert for å legge til rette for gjennomføring av utdanning i spesialiteten allmennmedisin.

For spesialitetene samfunnsmedisin og arbeidsmedisin, er en registrert utdanningsvirksomhet en kommune eller en annen offentlig virksomhet eller en privat virksomhet som er registrert for å legge til rette for gjennomføring av utdanning i spesialiteten samfunnsmedisin eller arbeidsmedisin.

For at en bedriftshelsetjeneste skal kunne registrere seg som utdanningsvirksomhet for spesialiteten arbeidsmedisin, må bedriftshelsetjenesten være godkjent av Arbeidstilsynet, jf. forskrift om administrative ordninger på arbeidsmiljølovens område Kapittel 2. En virksomhet innen arbeidsmedisin kan også søke godkjenning som utdanningsvirksomhet. Virksomheter som skal utdanne leger i arbeidsmedisin, kan søke om *godkjenning* som utdanningsvirksomhet (f.eks. sykehusavdelinger og STAMI) i stedet for registrering. Da skal søknadskjema for godkjenning brukes. Kravene for å være godkjent utdanningsvirksomhet er noe mer omfattende enn ved registrering, se forskrift §22.

Hvordan fylle ut registreringsskjemaet i Altinn

Det sendes ett registreringsskjema per spesialitet. Kommuner som skal samarbeide om spesialistutdanning av leger, kan med fordel utarbeide felles innhold i utdanningsplanen som beskrives i søknaden, men de må sende inn søknad hver for seg. Dette gjelder også kommuner som planlegger kommunesammenslåing.

Ved å bli registrert som utdanningsvirksomhet forplikter virksomheten seg til å:

- Følge spesialistforskriften <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-12-08-1482>
- Bruke kompetanseportalen for dokumentasjon av læringsmål og oppfølging av LIS

- Inngå databehandleravtale for bruk av kompetanseportalen

Beskrivelse av kompetanseportalen

I ny spesialistutdanning for leger skal all dokumentasjon, oppfølging og godkjenning av læringsmål skje digitalt.

Det er etablert en portalløsning for allmennmedisin, samfunnsmedisin og arbeidsmedisin til dette formålet og registreringene i portalen vil være grunnlaget for LIS sin søknad om spesialistgodkjenning.

Kompetanseportalen for allmennmedisin, samfunnsmedisin og arbeidsmedisin er en basisløsning, og det vil være mulig å anskaffe løsninger med utvidet funksjonalitet for de som har behov for dette. For mer informasjon, se <https://www.liskommune.no/>

Databehandleravtaler for bruk av kompetanseportalen

De nye personvernreglene (GDPR) krever at personopplysninger behandles på en god måte, og at alle virksomheter har gode rutiner for dette. Før den digitale løsningen - kompetanseportalen, tas i bruk, må det inngås en databehandleravtale mellom virksomheten og leverandøren Dossier Solutions AS. Avtalen må inngås på øverste aktuelle administrative nivå for virksomheten eller til den som det er delegert ansvar til. Kommuner som allerede har en signert databehandleravtale for LIS 1, trenger ikke signere en ny.

Det er utformet en databehandleravtale som kan brukes til dette formålet. Denne ligger på supportsiden for den digitale portalløsningen <https://www.liskommune.no/> sammen med en beskrivelse av hvordan man går frem for å signere avtalen. Supportsiden skal endre navn etter hvert.

1. Informasjon om virksomhet og spesialitet

- **Søknadsdato:** Datoen settes automatisk til den datoen skjemaet sendes inn til Helsedirektoratet.
- **Organisasjonsnummer:** Det er virksomhetens (for eksempel kommune eller BHT) organisasjonsnummer som fylles ut. Skjemaet er koblet til Brønnøysundregisteret, så navn på virksomheten skal automatisk komme opp i skjemaet.
- **Kontaktperson:** Den personen som skal kunne ta imot henvendelser angående utdanningsløp for valgt spesialitet både i forbindelse med registreringen og senere.
- **Kontaktperson for databehandleravtale:** Den personen Helsedirektoratet kan ta kontakt med for oppfølging av databehandleravtale og som skal kunne ta imot henvendelser og spørsmål ang. databehandleravtaler i virksomheten.

2. Virksomhetens ansvar for utdanningsløpet for den enkelte LIS

En registrert utdanningsvirksomhet skal legge til rette for at utdanningen av LIS skjer innen faglige forsvarlige rammer og på en måte som sikrer tilstrekkelig kvalitet og gjennomstrømning i utdanningsløpet. jf § 23, § 25 og § 26 i spesialistforskriften. Dette innebærer blant annet å legge til rette for helhetlige utdanningsløp. Virksomheten må ikke selv dekke alle læringsmål, men må ev. gjennom avtaler med andre sørge for at LIS kan oppnå alle læringsmål i sitt spesialistløp. Dette er en forutsetning for å bli registrert som utdanningsvirksomhet.

Virksomheten skal ved å krysse av i avkryssingsboksene i skjemaet bekrefte at LIS følges opp i utdanningen i henhold til spesialistforskriften.

Virksomheten skal også bekrefte at det skal utstede en bekreftelse på gjennomført praktisk tjeneste. I bekreftelsen skal det kun stå hvor lenge legen har arbeidet hvor (eventuelt hvilken avdeling), hvilken stilling og eventuelt fravær fra tjenesten. Bekreftelsen er nødvendig for at legen i søknaden om spesialistgodkjenning skal kunne dokumentere at utdanningstiden oppfyller minstekravene til utdanningstid (6,5år). Kun tjeneste etter fullført medisinsk grunnutdanning skal bekreftes. Mal for bekreftelse av praktisk tjeneste finnes på Helsedirektoratets nettsider <https://helsedirektoratet.no/autorisasjon-utdanning-og-godkjenning/spesialistutdanning-og-spesialistgodkjenning/lege/ny-spesialistutdanning/for-kommuner-fylkesmenn-helseforetak-og-utdanningsvirksomheter#for-helseforetak>

Alle punktene, med unntak av siste punkt, må bekreftes for å få fullført registreringsskjemaet, dette punktet om åpen uselektert praksis skal kun bekreftes av kommunene.

3. Forhold ved egen virksomhet

➤ **Kryss av om det er inngått samarbeid med annen virksomhet om gjennomføring av utdanningen**

Med dette punktet er tenkt om det er inngått samarbeid mellom virksomheter, for eksempel kommuner/interkommunalt samarbeid om spesialistutdanningen i allmenntidmedisin og evt. samfunnsmedisin eller mellom BHT-er i arbeidsmedisin. Dette samarbeidet er tenkt på et overordnet administrativt nivå og vil være noe annet enn et samarbeid med andre om læringsarenaer. Samarbeidet kan for eksempel være å organisere veilederpooler eller utvikling og gjennomføring av læringsaktiviteter utenom kurs og gruppeveiledning.

Punktet er et understøttende punkt for Helsedirektoratet for å få innblikk i hvordan kommunene ev organiserer seg sammen for å løse oppgaven med LIS-utdanningen. Det er ikke obligatorisk å svare på.

➤ **Beskriv kort hvordan arbeidet med spesialistutdanningen er organisert og hvordan ansvaret er plassert i egen virksomhet**

I beskrivelsen skal inngå hvor i organisasjonen ansvaret for godkjenning av læringsmål er plassert. Tydelig ansvars plassering er en forutsetning for at arbeidet med utdanning sikres nødvendig prioritet. Det er linjeleder som innehar rollen som godkjenner. Det bør beskrives hvilket nivå i virksomheten dette ansvaret er lagt til. Linjeleder kan deleger oppgaven, men ikke ansvaret.

Det bør også beskrives hvordan det skal legges til rette for vurdering av oppnådde læringsmål. Dette kan organiseres på flere måter. Det kan for eksempel være aktuelt å avholde vurderingskollegium ved jevne mellomrom der aktørene møtes for å vurdere godkjenning av flere læringsmål. Attesterte læringsaktiviteter i kompetanseportalen, gjerne med kommentarer vil delvis danne grunnlaget for leders godkjenning, men er ikke alltid nok for å

vurdere oppnådd kompetanse. Ved vurdering av om læringsmål er oppnådd, skal det innhentes anbefalinger fra veileder og minst en av dem som har deltatt i supervisjonen. Det bør være minst to forskjellige personer fyller rollene som hhv leder, veileder og supervisor slik at LIS får en bredest mulig vurdering.

Arbeidsgiver må legge til rette for læringsaktiviteter slik at LIS kan oppnå læringsmålene. Det bør beskrives hvem som tar ansvar for dette, og hvordan aktivitetene er tenkt gjennomført. Se utdanningsplan for anbefalte læringsaktiviteter i ASA-spesialitetene:
<https://helsedirektoratet.no/autorisasjon-utdanning-og-godkjenning/spesialistutdanning-og-spesialistgodkjenning/lege/ny-spesialistutdanning/spesialistutdanning-for-leger-del-2-og-3-lis2-3#utdanningsplaner>

➤ **Veilederne er ansatt:**

Om ikke veileder er ansatt ved egen virksomhet velges kategorien "annen, spesifiser". Det kommer da opp et felt hvor det skal beskrives hvordan veileder for LIS er skaffet til veie utenfor egen virksomhet. Dette kan være for eksempel være gjennom samarbeid mellom virksomheter (kommuner, BHTer), ved bruk av pensjonert spesialist eller annet.

Om individuell veiledning

Utdanningsvirksomheten har ansvar for å legge til rette for at legen får nødvendig veiledning. Det skal oppnevnes en individuell veileder for den enkelte LIS.

Veiledning forstås som refleksjon, råd, oppfølging av faglig progresjon under spesialiseringen og bidrag i vurderingen av leger i spesialisering. Veiledningen innebærer planlagte og regelmessige samtaler mellom lege i spesialisering og veileder.

LIS kan ha en veileder gjennom hele LIS-løpet eller kan bytte veileder underveis dersom det er hensiktsmessig, f.eks. ved bytte av læringsarena. Det er ikke anbefalt at LIS bytter veileder for ofte, da veileder skal følge LIS over tid for å følge med på faglig progresjon.

Utdanningsvirksomheten har ansvar for veiledningen også når lege i spesialisering tjenestegjør i andre virksomheter/læringsarenaer om det ikke avtales at LIS skal bytte veileder. Lokal supervisjon kan kompensere for veileder som ikke kjenner til arbeidsoppgavene på annen læringsarena

➤ **Veilederne har dokumentert veilederkompetanse**

Ved valg av kategoriene "Delvis" eller "Nei" kommer det opp et felt hvor det skal beskrives hvordan det er tenkt at veilederne skal få nødvendig veilederkompetanse. Dette kan for eksempel være gjennom fylkesmannens veilederkurs, Legeforeningens veilederkurs eller kompetansen kan være tenkt oppnådd på annen måte. Dersom noen veiledere har dokumentert veilederkompetanse og andre ikke, skal "Delvis" velges.

➤ **Er veilederne godt kjent med veileders oppgaver i ny spesialistutdanning?**

Ved valg av kategoriene "Delvis" eller "Nei" kommer det opp et beskrivelsesfelt. Her kan kurs og veiledersamling velges som kategorier. Det kan også velges "Annet, spesifiser". Det skal da beskrives på hvilken annen måte veileder skal gjøres kjent med sine oppgaver. Dersom noen veiledere er godt kjent med veileders oppgaver og andre ikke, skal "Delvis" velges.

4. Læringsarenaer (læringssteder)

Med læringsarena menes et sted der legen kan oppnå læringsmål. Det skal være en enhet med en leder med personal-, fag-, og/eller administrativt ansvar. En læringsarena på sykehus kan være klinikk, divisjon, avdeling, seksjon eller lignende. Læringsarena i kommunen kan være fastlegekontor, helsestasjon, sykehjem med mer. Jf. Spesialistforskriften §2

For arbeidsmedisin kan læringsarena være annen avdeling/lokasjon innen en bedriftshelsetjeneste (BHT), arbeidsmedisinsk avdeling ved HF, STAMI eller ved annen registrert utdanningsvirksomhet for arbeidsmedisin.

Både læringsarenaene innenfor egen virksomhet og annen virksomhet som det er inngått avtale med, skal beskrives.

I allmenntilleggsmedisin vil praksis i spesialisthelsetjenesten for de aller fleste inngå som en del av spesialiseringen. En viktig oppgave for å bidra til tilstrekkelig gjennomstrømming i utdanningsløpet kan derfor være å legge til rette for at legene får nødvendig praktisk tjeneste i spesialisthelsetjenesten. Spesialistutdanningen i allmenntilleggsmedisin bør være et samarbeidsområde mellom de registrerte utdanningsvirksomhetene og helseforetakene, og inkluderes i samarbeidsavtalene mellom kommunene og helseforetakene. Det kan også være aktuelt å samarbeide med private/ideelle utdanningsvirksomheter eller andre kommuner.

Spesialistutdanningen i arbeidsmedisin bør være et samarbeidsområde mellom de registrerte utdanningsvirksomhetene og de godkjente utdanningsvirksomhetene. I registrerte utdanningsvirksomheter innen arbeidsmedisin må den ansvarlige for utdanningen melde LIS til aktuelle sykehusavdelinger eller STAMI. Avtaler med sykehus bør om mulig formaliseres, og det kan på overordnet nivå avtales hvem som har ansvar for hva og hvordan det skal sikres at legene får gjennomført nødvendig praktisk tjeneste i spesialisthelsetjenesten innen rimelig tid. Godkjente ev. registrerte utdanningsvirksomheter innen helseforetak og STAMI må tilsvarende legge til rette for tjeneste i bedriftshelsetjenesten.

Dersom LIS skal gjennomføre tjeneste eller andre læringsaktiviteter i eller tilknyttet virksomheter som ikke er godkjente eller registrerte utdanningsvirksomheter, må det fremgå av avtalene hvordan veiledningen og supervisjonen vil bli ivaretatt.

Avtaler er ikke et krav å legge ved i søknad om registrering, men det er viktig at det inngås forpliktende avtaler med læringsarenaer som er nødvendig for utdanningsløpet for LIS, og bør omfatte hvilke læringsmål virksomheten kan tilby og hvilke (konkrete) læringsarenaer som skal benyttes og hvordan det skal legges til rette for veiledning, supervisjon og vurdering av oppnådde læringsmål.

➤ **Type arenaer**

Velg kategori av læringsarena fra liste.

➤ **Læringsarenaen befinner seg**

Kryss av for om læringsarenaen er innen egen virksomhet eller om det er en virksomhet det er inngått avtale med. Om det velges "innen annen virksomhet", skal navn på denne virksomheten oppgis.

➤ **Navn på annen virksomhet**

Navn på virksomhet legges inn på overordnet nivå, for eksempel Universitetssykehuset i Nord-Norge, Drammen kommune, Statens arbeidsmiljøinstitutt, Folkehelseinstituttet.

➤ **Skal LIS få ny veileder under oppholdet ved denne arenaen? (ja/nei)**

Skal LIS beholde veileder eller vil LIS få tildelt ny veileder ved ny læringsarena. Dette kan for eksempel gjelde fra overgang fra sykehus til BHT, fra åpen uselektert praksis til sykehus, KAD, sykehjem o.l.

LIS bør ha kontinuitet og stabilitet mht veileder, det anbefales at veileder ikke byttes for ofte. LIS må ikke bytte veileder ved bytte av læringsarena, dette kan likevel være hensiktsmessig noen ganger.

➤ **Beskriv hvilke LM som kan oppnås på læringsarenaen (læringsstedet)**

Her skal det listes opp hvilke læringsmål som kan oppnås ved akkurat denne virksomheten som her beskrives, dette kan inkludere læringsmål der kun deler av læringsmålet kan oppnås. Listen over læringsmål kan beskrives for eksempel med: "Alle", "Alle bortsett fra ...", eller ved å liste opp de læringsmål som kan oppnås ved læringsarenaen med læringsmål ID som; "ARB-014", "ALM 1-6", osv.

➤ **Supervisjon vil foregå ved (flervalg)**

Velg en eller flere måter LIS skal få supervisjon på ved læringsarenaen. Ved valg av kategorien "Annet, spesifiser" skal det beskrives nærmere hvordan supervisjonen skal foregå.

Om supervisjon

Supervisjon i spesialistutdanningen forstås som å bistå, rådgi og vurdere LIS i konkrete arbeidssituasjoner i den daglige virksomheten. Målet med supervisjonen er å oppnå læring hos LIS.

Supervisjonens form må være tilpasset læringsmål og læringsaktiviteter. For noen læringsmål må den som gir supervisjon, tidvis være til stede sammen med legen som er i spesialisering. Dette gjelder for eksempel for mange praktiske prosedyrer. For andre læringsmål vil det være tilstrekkelig at den som gir supervisjon, er tilgjengelig på telefon eller digitale medier.

Supervisjonen må tilpasses behovet, og hvorvidt det dreier seg om supervisjon for eksempel på vakt eller om planlagt supervisjon i forbindelse med enkelte læringsmål.

LIS kan ha flere supervisører samtidig som fyller rollen for kortere eller lengre tid. Supervisørene, i motsetning til veileder, vil endres ved bytte av læringssted (læringsarena). En eller flere supervisører vil bli trukket inn i vurderingen av kompetanse hos LIS, for eksempel ved å attestere på læringsaktiviteter i kompetanseportalen eller ved annen rådgivning til leder og/eller veileder om måloppnåelse.

En supervisør er en erfaren lege eller annen relevant fagperson. Det er ikke satt noen tidskrav til hvor ofte supervisjon skal finne sted, men det er avgjørende for god spesialistutdanning at den enkelte LIS har tilgang til løpende supervisjon.